

Studieplan 2021/2022

Master i miljøpsykologi

Studiepoeng: 120

Bakgrunn for studiet

Omgivelsene setter betingelsene

Bruk av miljøpsykologisk ekspertise i planlegging kan blant annet sikre at fysiske omgivelser inne eller ute gir en slik utforming at de gir behagelige opplevelser, støtter menneskelig funksjonering og gir en god kontekst for informasjonsbearbeiding. Herunder hører kunnskap om betingelser for at fysiske omgivelser skal gi restituerende effekter, dvs bidra til gjenhenting fra stress og mental tretthet. Dette er en stadig viktigere problemstilling, ettersom de fleste mennesker i dag bor i byer eller tettbygde strøk med dårlig tilgang til natur og grøntarealer. Kunnskap om miljøpreferanser og om restituerende sider ved miljøet vil bidra til en bedre forståelse av hva slags miljøer som er gode for mennesker. Studentene vil få trening i å anvende slik kunnskap i arbeid med miljødesign som kan bidra til å bedre enkeltindividers, nabolags og lokalsamfunns sunnhet.

Masterstudentene deltar i prosjekter i næringslivet, blant annet i samarbeid med renovasjonsselskapene i regionen (eks. har sett på fargevirvar i kildesortering)

Utforming påvirker menneskelig atferd

Menneskelig atferd er en nøkkel til endring på miljøfeltet, og atferdsfaglig kunnskap må derfor utgjøre en viktig del av grunnlaget for fysisk planlegging spesielt og bærekraftig utvikling generelt. Det er et stort behov for kompetanse i forhold til utforming og sikring av fysiske miljøer som tilfredsstiller grunnleggende menneskelige behov, og som legger grunnlag trivsel og velferd i medisinsk og psykologisk forstand. Masterstudiet svarer på dette behovet ved å gi studentene en avansert teoretisk og praktisk skolering i miljøpsykologi.

Universell utforming innebærer at alle våre omgivelser skal tilrettelegges for alle mennesker – begrepet inkluderer med andre ord både funksjonsfriske og alle typer av funksjonssvekkelser og funksjonshemninger. Dette omfatter ikke bare medisinske lidelser, bevegelsehemninger, sensoriske handicap osv. men også slike ting som leseferdighet, tallforståelse og problemløsningsevner. En del slike lesevansker kan lettes ved forbedringer i tekst og symbolutforming både for trykte og digitale medier. Metoder og verktøy for slike forbedringer er en del av kompetansekravene i universell utforming i mastergraden.

Læringsutbytte

Ved fullført studie vil kandidaten ha følgende totale læringsutbytte definert i kunnskaper, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten

- har kunnskaper og bevissthet om menneskelige faktorer og ulike brukeres behov og forutsetninger ved utforming av miljøer hvor mennesker ferdes. Dette kan være kontorlandskaper, skole og læringsmiljøer, trafikkmiljøer og andre offentlige rom og i sammenheng med universell utforming.
- har inngående forskningsbasert kunnskap om miljøtilknyttede effekter på psykisk helse, trivsel, og effektiv fungering i ulike settinger fra innendørs til utendørs, i bymessige og naturomgivelser. har kunnskap om by og nærmiljøtiltak, bruk av natur som helsefremmende og trivselsskapende tiltak, planlegging og design slik at studentene blir i stand til selv å planlegge slike tiltak.
- har kunnskap om persepsjon og sansning og kunnskap om grunnleggende perseptuelle fenomener, begreper og metoder innenfor området.
- har avansert kunnskap som omfatter arbeidslivets menneske-miljø tilpasninger, HMS, ergonomi og sikkerhet samt kjenne de viktigste ergonomiske problemstillingene og hvordan man tilnærmer seg slike problemstillinger ved hjelp av metodiske tilnærminger innenfor fagfeltet.
- har inngående kunnskap om stress (stressorer, reaksjoner, mestring og forebygging) har kunnskap om gruppepsykologi og ledelse og prosjektstyring.
- har inngående kunnskap om forståelse og design av ulike sider ved menneske-IKT interaksjon, som brukergrensesnitt mot PC, instrumenter, display og andre trykte eller visuelle medier.
- har kunnskap om historisk utvikling, teoretiske perspektiver, forskning og anvendelse av positiv psykologi både på individ, gruppe og organisasjonsnivå.
- har inngående kunnskap om miljøatferd og faktorer som påvirker slik atferd, og om

gjennomføring av strategier for å fremme pro-miljø atferd.

Ferdigheter

Kandidaten

- har metodisk og faglig grunnlag for å utføre nødvendige målinger, registreringer og kartlegginger og å kunne iverksette forebyggende, atferdsrettede, helse, produktivits og trivselsmessige tiltak.
- kan håndtere ulike metodiske tilnærminger for kartlegging og vurdering av ulike tiltak i konkrete situasjoner.
- kan velge hvilke metoder som skal benyttes for å evaluere målet for arbeidsaktiviteten og de krav arbeidsaktiviteten utsetter mennesket for.
- kan evaluere anvendelighetene til verktøy som benyttes og utformingen og anvendeligheten av informasjon som er til stede.
- har praktisk kompetanse i bruk av programpakker for avanserte statistiske analyser.
- har ferdigheter i samarbeid, ledelse og konflikthåndtering, bli klar over/utvikle egne roller i en samarbeidssituasjon.
- kan utvikle løsninger for brukergrupper med funksjonshemninger og spesielle behov.

Generell kompetanse

Kandidaten

- kan gjennomføre målrettet undervisnings og informasjonsarbeid, samt forsknings og utviklingsvirksomhet innenfor feltet både på faglig og tverrfaglig grunnlag.
- kan arbeide som prosjektleder, premissleverandør eller som ekspert på brukskvalitet eller brukerorientert informasjonsarkitektur i utvikling av programvare, applikasjoner og andre digitale tjenester samt brukergrensesnitt i interaktive systemer.
- har en type handlingskompetanse som har relevans både for privat næringsliv og offentlig forvaltning som gir forutsetninger for nyskaping og innovasjon.
- kan jobbe med utgangspunkt i gruppepsykologi, organisasjonsutvikling og ledelse og har utviklet god, personlig relasjonskompetanse.
- kan gjennomføre et selvstendig vitenskapelig arbeid, forholde seg kritisk, konstruktivt og analytisk til vitenskapelig arbeid, skal kunne anvende relevant forskningsmetodikk og være forskningsetisk bevisst.

Målgruppe

Målgruppen for studiet er personer med psykologibakgrunn som jobber eller tar sikte på å jobbe med miljøspørsmål, helsefremmende tiltak, produktivitet og livskvalitet innen næringsliv og offentlig virksomhet.

Relevans for arbeidsliv og videre studier

Master i miljøpsykologi gir deg fordypning i hvordan mennesker påvirkes av sine omgivelser. Studiet fokuserer spesielt på hvordan fysiske og virtuelle omgivelser virker inn på menneskers adferd og mentale funksjonsevner.

Utdanningen representerer en ny type psykologisk ekspertkunnskap og vil dekke et behov på et område der det for øyeblikket ikke finnes dedikerte utdanningstilbud i Norge – verken på bachelor- eller mastergradsnivå. Særlig vektlegges kompetanse på samspill mellom mennesket og omgivelser/ miljø innenfor et bredt spekter av arbeids- og livsområder. Sentralt i studiet er også ulike aspekter ved universell utforming (UU). Kandidatene får en ny type framtdsrettet handlingskompetanse og ekspertise med høy relevans for arbeidsmarkedet både innenfor offentlig og privat sektor.

Naturlige samarbeidspartnere vil være arkitekter, by og regionplanleggere, designere, grafiske designere, utviklere av IT systemer, grupper som arbeider med organisasjonsutvikling, HR, personalarbeid, men også grupper som arbeider med forebyggende og helsefremmende virksomhet på systemnivå.

Mastergraden vil også linne kvalifisere til opptak til doktorgradsstudier, både i Norge og utlandet.

Opptakskrav og rangering

Bachelorgrad eller annen tilsvarende avsluttet utdanning med minst 90 studiepoeng innen psykologi.

Gjennomsnittskarakter må være C eller bedre.

Arbeids- og undervisningsformer

Det vil anvendes flere og varierte undervisnings- og arbeidsformer: Forelesninger, seminarer, ekskursjoner, studentkollokvier, individuell og gruppeveiledning, samt ulike typer av prosjektarbeid. I tillegg vil det være aktiv bruk av nett-basert og interaktive undervisningsformer. Arbeidsformene vil variere med de enkelte emner.

Praksis

Praksisemne inngår ikke i studiet. Studenten har mulighet til å samarbeide med en virksomhet i forbindelse med masteroppgaven.

Vurderingsformer

I studiet gis det formativ vurdering (vurdering for læring) gjennom ulike former for tilbakemelding på obligatoriske arbeidskrav. Arbeidskravene er tilpasset emnenes egenart og angitt nærmere i emnebeskrivelsen for det enkelte emne.

I studiet benyttes følgende eksamensformer:

- Individuell skoleeksamen
- Individuell hjemmeeksamen
- Mappeeksamen i gruppe
- Masteroppgave, skriftlig rapport og muntlig eksamen

Eksamensformer er valgt med utgangspunkt i emnenes læringsutbytter. Individuell skoleeksamen benyttes i innføringsemnet i miljøpsykologi, hvor det gis en introduksjon til sentrale miljøpsykologiske temaer, og til sentrale teoretiske og metodiske perspektiver. I de videregående emnene brukes ulike former for hjemmeeksamen. I metodeemnene omfatter hjemmeeksamen analyse av empiriske data ved hjelp av statistikkprogram. Mappeeksamen i gruppe er valgt der hvor der hvor både refleksjon over gruppeprosess og presentasjon av prosjektresultat (skriftlig rapport og muntlig) skal vurderes. Masteroppgaven omfatter en vitenskapelig rapport og muntlig presentasjon.

Forskningsbasert undervisning

Høgskolen har et sterkt forskningsmiljø innen miljøpsykologi. Masterstudentene har mulighet til å delta i høgskolens forskningsgruppe innen miljøpsykologi, gjennom å delta på forskningsseminarer, skrive masteroppgaver i samarbeid med forskningsgruppa eller bidra som forskningsassistenter.

Pensumet i studiet er basert på en kombinasjon av konseptuelle og empiriske vitenskapelige artikler og annen forskningsbasert litteratur som brukes aktivt i undervisningen. De vitenskapelig ansattes egne forskningspublikasjoner inngår i pensum der det er relevant og tydeliggjør koblingen mellom fagmiljøets forskningsaktivitet og studiet.

I undervisningen drøftes ulike teoretiske perspektiver, metoder og forskningsresultater og studentene får erfaring med å gi og ta i mot tilbakemelding på sine arbeider. Flere av arbeidskravene og eksamensformene er utformet slik at studentene deltar i

undersøkende prosesser gjennom studiet, fram mot gjennomføringen av masteroppgaven hvor studentene utfører et selvstendig arbeid etter vitenskapelige arbeidsmåter og standarder.

Internasjonalisering

Miljøpsykologi er et internasjonalt forskningsfelt og mye av pensumlitteraturen er på engelsk og hentes fra internasjonale vitenskapelige tidsskrifter. Høgskolen fagmiljø innen miljøpsykologi deltar i internasjonale nettverk, hvor studentene inviteres inn i ulike sammenhenger.

I studieplanen er det lagt til rette for utveksling i tredje semester, hvor man primært kan reise på utveksling til institusjoner som høgskolen har utvekslingsavtaler med.

Studiets oppbygging og innhold

Mastergradsstudiet er et toårig heltidsstudium (120 stp). Studiet er sammensatt av emner på 10 studiepoeng samt en mastergradsoppgave på 40 studiepoeng.

Studiet er rettet inn mot næringsliv og offentlig virksomhet og representerer en ny type psykologisk ekspertkunnskap. Særlig vektlegges kompetanse på samspill mellom menneske og omgivelser/ miljø innenfor et bredt spekter av arbeids- og livsområder. Sentralt i studiet er ulike aspekter ved universell utforming (UU), prosjektledelse og arbeidshelse.

Menneskelig atferd er en nøkkel til endring på miljøfeltet, og atferdsfaglig kunnskap må derfor utgjøre en viktig del av grunnlaget for fysisk planlegging spesielt og bærekraftig utvikling generelt. Det er et stort behov for kompetanse i forhold til utforming og sikring av fysiske miljøer som tilfredsstillende grunnleggende menneskelige behov, og som legger grunnlag for trivsel og velferd i medisinsk og psykologisk forstand. Masterstudiet svarer på dette behovet ved å gi studentene en avansert teoretisk og praktisk skolering i miljøpsykologi. Bruk av miljøpsykologisk ekspertise i planlegging kan blant annet sikre at fysiske omgivelser inne eller ute gis en slik utforming at de gir behagelige opplevelser, støtter menneskelig funksjonering og gir en god kontekst for informasjonsbearbeiding. Herunder hører kunnskap om betingelser for at fysiske omgivelser skal gi restituerende effekter, dvs. bidra til gjenhenting fra stress og mental tretthet. Dette er en stadig viktigere problemstilling, ettersom de fleste mennesker i dag bor i byer eller tettbygde strøk med dårlig tilgang til natur og grøntarealer. Kunnskap om miljøpreferanser og om restituerende sider ved miljøet vil bidra til en bedre forståelse av hva slags miljøer som er gode for mennesker. Studentene vil få trening i å anvende slik kunnskap i arbeid med miljødesign som kan bidra til å bedre enkeltindividers, nabolags og lokalsamfunns sunnhet.

Human factors og arbeidshelse er et annet viktig tverrfaglig område som søker å bedre tilpassing mellom mennesket, yrkesaktivitet og arbeidsmiljø. Her vektlegges menneskets evner, begrensninger og behov slik at oppgaver, produkter, miljø og system tilpasses mennesket. Fokus er både å tilpasse oppgaver, verktøy, informasjon og miljø til brukeren, men også helseforebygging, sikkerhet, livskvalitet og produktivitet. Ulike aspekter ved stress (reaksjoner, mestring, forebygging) er også sentralt her.

Et viktig miljøpsykologisk forskningsområde er å kartlegge betingelsene for miljøatferd, altså atferd som påvirker det fysiske miljø i positiv eller negativ forstand. Miljøatferd er alle typer atferd som endrer tilgjengeligheten på materialer eller energi fra miljøet eller endrer struktur og dynamikk i økosystemer eller biosfæren, og dermed både miljøvennlig og miljøskadelig atferd. Man vet for eksempel at mange pro-miljø atferdsformer mangler naturlige belønninger slik at det er nødvendig å endre eller legge til ekstra konsekvenser gjennom incentiver eller dis-incentiver. Her vil det være aktuelt å se på ulike måter å fremme pro-miljøatferd via informasjonsstrategier, incentivendringer og teknologiske innovasjoner, og undersøke faktorer som påvirker ulike tiltaks akseptabilitet.

Miljøpsykologer har en nøkkel-ekspertise som kan tilføre viktige perspektiver til det flerfaglige arbeidet med planlegging og iverksetting av miljøpolitiske tiltak.

Universell utforming innebærer at alle våre omgivelser skal tilrettelegges for alle mennesker – begrepet inkluderer med andre ord både funksjonsfriske og ulike typer av funksjonshemninger. Dette omfatter ikke bare medisinske lidelser, bevegelsehemninger, sensoriske funksjonshemninger osv, men også slike ting som leseferdighet, tallforståelse og problemløsningsevner. Metoder og verktøy for forbedringer av slike "skjulte" funksjonshemninger er en del av kompetansekravene i universell utforming i HiLs mastergrad.

Studiet fokuserer også på praktiske metoder for optimalisering av produkters og tjenesters brukskvalitet og skal sette studentene i stand til å initiere, lede og utføre brukervennlighetsarbeid i prosjekt- og utviklingssammenheng. Studiet inneholder derfor emner om design av brukervennlige informasjonsarkitektur siden mange arbeids-, studie- og hjemmemiljøer har et betydelig innslag av IKT, visuelle medier og bruk av internett. Målet er at studentene etter endt utdanning blant annet skal kunne arbeide som prosjektledere eller som eksperter på brukskvalitet eller brukerorientert informasjonsarkitektur. De vil også kunne utvikle løsninger for brukergrupper med funksjonshemninger og spesielle behov.

Universell utforming er hjemlet i flere lover og forskrifter som regulerer et stort antall områder som mennesker lever i og har arbeidsmessig og annen virksomhet innenfor. De fleste sektorer i samfunnet berøres av UU og dette tilsier et betydelig kompetansebehov

i tiden framover, ikke minst om de menneskelige og psykologiske sider ved dette siden UU inngår i en større samspills og miljøsammenheng. Det dreier seg ikke om teknisk-fysiske krav og mål i seg selv, men er rettet mot individer og grupper for å fremme funksjonalitet, produktivitet, helse og velvære. Høy faglig og vitenskapelig kompetanse om mennesket i bred forstand er derfor et grunnpremiss både for utvikling og implementering av ulike UU-løsninger og den miljømessige sammenheng de inngår i.

Utdanningen vil dekke et behov på et område der det for øyeblikket ikke finnes dedikerte utdanningstilbud i Norge – verken på bachelor- eller mastergradsnivå. Kandidatene får derfor en ny type framtidsrettet handlingskompetanse og ekspertise med høy relevans for arbeidsmarkedet både innenfor offentlig og privat sektor.

Kull

2021

Emnebeskrivelser

Emnekode	Emnets navn	S.poeng	O/V *)	Studiepoeng pr. semester			
				S1(H)	S2(V)	S3(H)	S4(V)
MPSY3001	<u>Miljøpsykologi - en innføring</u>	10	O	10			
MPSY3002	<u>Nevrovitenskap og persepsjon</u>	10	O	10			
MPSY3003/1	<u>Arbeidsmiljø: Human factors, stress og helse</u>	10	O	10			
MPSY3004	<u>Miljøatferd</u>	10	O		10		
MPSY3005	<u>Forskningsmetode - videregående analyse av kvantitative data</u>	10	O		10		
MPSY3006	<u>Virtuelt miljø, kognitiv design, visuelle medier</u>	10	O		10		
MPSY3007/1	<u>Anvendt gruppepsykologi - Endringsledelse og grønne endringer i organisasjoner</u>	10	V			10	
MPSY3009/1	<u>Psykologi, estetikk, arkitektur</u>	10	V			10	
MPSY3010/1	<u>Masteroppgave - miljøpsykologi</u>	40	O			10	30
Sum:				30	30	30	30

*) O - Obligatorisk emne, V - Valgbare emne

Emneoversikt

MPSY3001 Miljøpsykologi - en innføring

Emnekode: MPSY3001

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har inngående kunnskap om ulike sider ved miljøpsykologiens historiske utvikling, teori, vitenskapelige metoder.
- har avansert kunnskap om miljøpersepsjon, spatial kognisjon, miljøholdninger og -verdier, stedstilknytning, stedsidentitet, restitusjon og menneskers forhold til naturomgivelser, og miljøpsykologiske perspektiver på urbane problemstillinger.

- har kunnskap om sentrale sider ved begrepet universell utforming knyttet til samferdsel og bygg, by, nærmiljø og uteområder.
- har kunnskap om fysiske miljøbetingelser for helse og livskvalitet.

Ferdigheter

Studenten

- kan identifisere, analysere og foreslå metodiske tilnærming og løsninger på miljøpsykologiske problemstillinger, spesielt rettet mot ute og innemiljø, arkitektur, landskapsutforming og inkludering av perspektiver fra universell utforming.
- kan bruke relevant miljøpsykologisk metodikk til å gjennomføre selvstendige prosjekter og anvende denne metodikken i anvendte og basale FoU-prosjekter som analyse og beskrivelse av landskap, bolig og fritidsområder.
- kan utvikle og analysere ulike miljøpsykologiske problemstillinger og lage selvstendige synteser og vurderinger av teoretiske, metodiske og praktiske problemstillinger og med et særlig fokus på universell utforming og miljødesign i bred forstand.

Innhold

Emnet bygger på bachelorgradens basiskompetanse innenfor sosialpsykologi og helse og miljøpsykologi eller tilsvarende emner fra andre bachelorgrader i psykologi. Emnet gir en introduksjon til sentrale miljøpsykologiske temaer, og til sentrale teoretiske og metodiske perspektiver. Emnet gir også en introduksjon til universell utforming, som er et sentralt begrep knyttet til samferdsel og bygg, by, nærmiljø og uteområder. Emnet gir en innføring i en miljøpsykologisk tilnærming til miljødesign på utvalgte områder som miljøpersepsjon, spatial kognisjon, miljøholdninger og -verdier, stedstilknytning, stedsidentitet, restitusjon og menneskers forhold til naturomgivelser, og urbane problemstillinger. Videre gir emnet en innføring i sentrale sider ved begrepet universell utforming: Boligens utforming er sentral for helse og livskvalitet, og vi vil her se på både interiørmessige forhold og kvaliteter ved boligens utearealer. Boligutforming for grupper med spesielle behov vil bli gitt særlig oppmerksomhet. Her foreligger et bredt problemfelt, fra sosial boligbygging til bomiljøer for funksjonshemmede og psykisk utviklingshemmede til boliger for flyktninger og asylsøkere. Emnet vil også gi øvelse i bruk av relevante metodiske tilnærminger.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, kollokvier, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Obligatorisk arbeidskrav i form av gjennomføring av en kasusstudie eller praktisk forskning i gruppe med muntlig fremlegg (godkjent/ikke godkjent).

Eksamen

4 timers skriftlig, individuell skoleeksamen

Prestasjonen vurderes med graderte bokstavkarakterer fra A-F, der E er laveste ståkarakter.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3002 Nevrovitenskap og persepsjon

Emnekode: MPSY3002

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har inngående kunnskap om den historiske utvikling av persepsjon, teori, vitenskapelige metoder og avansert kompetanse i persepsjon med særlig kjennskap til visuell persepsjon.
- har kunnskap til å kunne utvikle og analysere faglige problemstillinger og kunne lage selvstendige synteser og vurderinger av teoretiske, metodiske og praktiske problemstillinger.
- kan anvende persepsjonskompetanse i prosjekter hvor UU-perspektiver inngår.
- kan identifisere, analysere og foreslå metodiske tilnærming og løsninger på perseptuelle problemstillinger, spesielt i forhold til perseptuelle aspekter ved universell utforming. Denne basiskompetansen er nødvendig for andre emner i

mastergraden, særlig human factors og kognitiv design.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke relevant perseptuelle metodikk for anvendte og basale FoU-prosjekter.
- kan gjennomføre selvstendige basale og anvendte FoU-prosjekter.

Innhold

Emnet bygger på biologisk psykologi, kognitiv psykologi og metodeemner fra bachelorgraden i psykologi og forutsetter dermed en del psykologiske basalfag. Persepsjon er psykologisk fortolkning av sensorisk informasjon innenfor de fem hovedsanser: Visuell, auditiv, proprioseptiv, gustatorisk og olfaktorisk persepsjon. Emnet gir teoretisk, metodisk og anvendt kunnskap om det "normale" menneskets perseptuelle kapasiteter og begrensninger. Det gis også en innføring i perseptuelle avvik som visuelle og auditive anomalier, områder som også omfatter funksjonshemninger av ulik art.

Siden menneskelig aktivitet av enhver art forutsetter sansning blir persepsjonskompetanse grunnleggende viktig for å forstå mellom-menneskelig samspill, mellom menneske, miljø og omgivelser og mellom menneske og teknologi og fysisk-tekniske strukturer. Grundig kjennskap til perseptuelle funksjoner og reaksjoner er ikke minst viktig i samspill med IKT systemer og andre visuelt baserte kommunikasjonsformer (data og PC skjermer, instrumentdisplay, digitale info-tavler, skilt osv.). Det er også en forutsetning for å kunne designe og tilrettelegge tiltak og virkemidler innenfor ovennevnte områder, men persepsjonskompetanse også viktig innenfor miljøpsykologien generelt og for bedre å kunne tilrettelegge aktivitet innenfor de viktigste menneskelige livsområder (boliger, skoler, arbeidsplasser, transportsektor, fritidsområder og natur). Persepsjon er også grunnleggende viktig for anvendelse av UU-prinsipper i alle ovennevnte sammenhenger. Implikasjoner for UU er derfor sentralt i dette emnet. Dette er ikke minst viktig sett fra produktivitets, trivsels og helsefremmende perspektiver.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, kollokvier, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Deltakelse på obligatorisk seminarundervisning, muntlig fremlegg, og godkjent innlevering av skriftlig arbeid. Nærmere informasjon (om antall, omfang, tid, innhold, form) oppgis i undervisningsplanen ved emnets oppstart.

Eksamen

7 dagers individuell hjemmeksamen (essay).

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3003/ 1 Arbeidsmiljø: Human factors, stress og helse

Emnekode: MPSY3003/1

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har inngående kunnskap om arbeidsrelatert stressteori og human factors historiske, begrepsmessige og metodiske utvikling, til moderne teori og vitenskapelige metoder.
- har inngående kunnskap om ergonomisk metodikk
- kan identifisere, analysere og foreslå metodiske tilnærminger og løsninger på perseptuelle problemstillinger, spesielt i forhold til ute og innemiljø, fysisk og psykososialt arbeidsmiljø, IKT (brukergrensesnitt, dialoger, web-applikasjoner, internettsider mv.) og ulike sider ved universell utforming.
- kan kommunisere med fagmiljøer, allmennhet og spesialister og anvende persepsjonskompetanse i avanserte prosjekter og bidra til nytenkning og

innovasjon, ikke minst i forhold til utviklings og planprosesser på arbeidsplasser.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke relevant perseptuell og ergonomisk metodikk (eks. synsergonomi, måling av belastningsforhold m.m.), verktøy for jobbanalyse, kartlegging av arbeidsmiljø, stressfaktorer (eks. bruk av JSS - Job Stress Survey) og kan gjennomføre selvstendige FoU-prosjekter og anvende denne metodikken i praktiske, problemløsende og innovative tiltak.
- kan utvikle og analysere faglige problemstillinger og kan lage selvstendige synteser og vurderinger av teoretiske, metodiske og praktiske problemstillinger.

Innhold

I dette emnet vil det bli tatt opp psykologiske aspekter knyttet til ergonomi, men også andre områder som stressteori og humanfysiologi samt hvordan man utnytter disse tverrfaglig i arbeid rettet mot universell utforming, helse miljø sikkerhet og inkluderende arbeidsliv. Dette er et tverrfaglig emne som arbeider for å fremme en helhetlig forståelse av mennesket og menneskelig aktivitet. Fagfeltet prøver å fremme bedre tilpassing mellom mennesket og de aktivitetene personer utfører gjennom å forstå de krav ulike aktiviteten stiller og de forutsetninger (evner og begrensninger) mennesket har for å møte disse kravene. På denne måten søker man å tilpasse arbeidsforhold, oppgaver og miljø til brukeren for på den måten tilrettelegge for utvikling av helse, sikkerhet, livskvalitet og produktivitet. I utviklingen av arbeidsoppgaver, produkter og systemer tar ergonomien utgangspunkt i menneskets evner, begrensninger og behov slik at oppgaver, produkter, miljø og system tilpasses mennesket. Ut fra kunnskap om menneskelige behov, mentale og psykofysiologiske begrensninger og muligheter bidrar arbeidsrelatert stressteori med kunnskap og forslag til utforming av det psykososiale arbeidsmiljøet og tilpasningen mellom arbeid og øvrige livsroller. Dermed reduseres de negative konsekvenser for mennesker som kan oppstå som et resultat av høy arbeidsbelastning og ugunstige arbeidskrav. Studentene skal lære seg å benytte ulike metodiske tilnærminger og teknikker for å vurdere ulike tiltak i konkrete situasjoner relatert til helseforebygging, sikkerhet, trivsel og produktivitet. Studenten skal gis forutsetninger for å velge hvilke metoder som skal benyttes for å evaluere målet for arbeidsaktiviteten og de krav arbeidsaktiviteten utsetter mennesket for. Videre skal studenten kunne evaluere anvendelighetene til verktøy som benyttes og utformingen og anvendeligheten av informasjon som er til stede. Det gis også opplæring i perseptuell og kognitiv testing som er særlig aktuell for utforming og design knyttet til ulike sider ved universell utforming (IKT, boliger, digital informasjon, transport osv.).

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, kollokvier, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Et muntlig fremlegg av individuelt tema (godkjent/ ikke godkjent)

Eksamen

7 dagers individuell hjemmeeksamen (essay).

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3004 Miljøatferd

Emnekode: MPSY3004

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har inngående kunnskap om teorier og forskning på miljøatferd, relasjonen til miljøholdninger, miljøverdier og sosiale normer, samt sentrale modeller og teorier for prediksjon og endring av miljøatferd.
- har kunnskap om effekter av incentiver og belønnende intervensjoner kontra effekter av disincentiver og straffende strategier.
- har kunnskap om sosiale markedsføringsteknikker som kan fremme promiljøatferd.

Ferdigheter

Studenten

- kan kommunisere med fagmiljøer, spesialister og andre, samt anvende miljøpsykologisk kompetanse i praksis.
- kan bruke kjente redskaper for å kartlegge miljøatferd og kjente determinanter av miljøatferd.
- kan identifisere, analysere og foreslå metodiske tilnærminger og løsninger på atferdsrelaterte miljøproblemer på ulike nivåer.

Innhold

Menneskers miljøatferd har fysiske miljøeffekter på ulike skalanivåer, effekter som kan være både gunstige og problematiske. Dette emnet vil fokusere på hvordan miljøpsykologi kan bidra til å løse menneskeskapt miljøproblemer. Det gis en grundig innføring i et miljøpsykologisk perspektiv på miljøatferd og miljøpsykologiens rolle i arbeidet med å motvirke klimaendringer. I tillegg til en grundig teoretisk innføring vil det bli lagt vekt på at studenten tilegner seg ferdigheter som er nødvendige for å kunne gjennomføre både kartlegging av miljøatferd og intervensjoner rettet mot endring av miljøatferd.

Studentene vil jobbe i grupper med å løse en teoretisk/praktisk prosjektoppgave, som munner ut i en presentasjon, og en rapport. I dette arbeidet vil studentene få praktisk erfaring med måling av miljøatferd og av faktorer relatert til miljøatferd, og med planlegging og gjennomføring av tiltak for å endre miljøatferd.

Emnet vil gi en rekke eksempler fra forskning, blant annet om bilbrukens instrumentelle, affektive og symbolske funksjoner, om hvordan man kan påvirke folks transportatferd i retning av tryggere og mer miljøvennlige transportmidler, om sentrale kjennetegn ved ressursdilemma, vanestyrte miljøatferd, samt ulike typer forbrukeratferd og deres miljøeffekter.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Gjennomføre og rapportere prosjekt (godkjent/ ikke godkjent)

Eksamen

7 dagers individuell hjemmeeksamen (essay).

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3005 Forskningsmetode - videregående analyse av kvantitative data

Emnekode: MPSY3005

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har avansert kunnskap om ulike kvantitative statistiske metoder, nærmere bestemt multivariate metoder som multippel regresjon, faktoranalyse, varians og kovariansanalyser og analyser av kovariansmatriser.
- kan analysere en rekke empiriske problemstillinger med utgangspunkt i kvantitativ metode og kan anvende metodikken innenfor et bredt spekter av kvantitative design.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke ulike statistiske programmer som SPSS, R og statistisk modelleringsverktøy som Amos og Mplus.

Innhold

Emnet gir en første innføring i multivariat analyse, med vekt på multippel regresjon, flerveis varians- og kovariansanalyse og analyse av kovariansmatriser.

Emnet forutsetter aktive forkunnskaper i psykologisk metode og tradisjonell deskriptiv og analytisk statistikk – minst tilsvarende metodekursene i de norske BA-gradene i psykologi. Viktige tema vil bl.a. være:

- Teoretiske modeller som utgangspunktet for dataanalysene
- Målemodeller og bekreftende faktoranalyse (CFA).
- Effekt- og MIMIC-modeller
- Modeller for "growth" eller gjentatte målinger
- Indekser for modell/data-samsvar
- Forholdet til kvalitativ tenkning

Vektingen av ulike tema vil bli forsøkt tilpasset analysebehovene i kulletts masteroppgaver.

Et annet metodeemne med videregående kvalitativ analyse kan tilbys studenter som med masterprosjekter hvor dette er mer relevant. Dette vil tilbys som et valgemne (se mer under valgemner).

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, praktiske øvelser (eksamenskrav), arbeid individuelt og i kollokviegrupper.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Obligatorisk arbeidskrav i form av en individuell skriftlig rapport om analyse av et empirisk materiale fra kurset (bestått/ikke bestått).

Eksamen

7 dagers individuell hjemmeeksamen: Skriftlig rapport om analyser av et empirisk materiale og anvendelse av statistiske metoder, gjerne med forventet relevans for masteroppgaven.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3006 Virtuelt miljø, kognitiv design, visuelle medier

Emnekode: MPSY3006

Studiepoeng: 10

Semester

Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har avansert kunnskap innen kognitiv design, visuelle basert interaksjon med IKT, informasjonsdisplay, maskiner, billedmedier, tekster osv., samt kunnskap om den teoretisk-historiske utvikling, ulike vitenskapelige metoder og praktisk rettede verktøy.
- kan utvikle og analysere flerfaglige teoretiske og praktisk rettede problemstillinger og kan lage selvstendige synteser med et særlig fokus på universell utforming.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke relevant kognitiv, perseptuell, IT- rettet metodikk i anvendte og basale FoU-prosjekter, gjennomføre selvstendige prosjekter og anvende denne metodikken i planleggingsmessige, praktiske og innovative tiltak (eks. bruke nettmøter og andre digitale kommunikasjonsformer i team og grupper som diskusjons og ideskapende fora –CSLW).
- kan identifisere, analysere og foreslå metodiske tilnærminger og løsninger særlig knyttet til menneske-IKT/ maskin interaksjon, design av internettbaserte tiltak og produkter (eks. hjemmesidedesign, nettbaserte applikasjoner) hvor det særlig stilles krav til universell utforming, herunder design av nettsider og andre nettbaserte hjelpemidler som inkluderer ulike grupper av funksjonshemmede eller andre med reduserte kommunikative ferdigheter.
- kan kommunisere med fagmiljøer, allmennhet og spesialister og anvende kognitiv design i avanserte prosjekter og særlig bidra til innovative og brukervennlige tiltak og hjelpemidler som er IKT og internettbasert, samt knytte kognitiv design til implikasjoner for menneskelig adferd i ute og innemiljø, for arkitektur og for flere sider ved menneske-IKT samspill (brukergrensesnitt, dialoger, web-applikasjoner, internettsider mv.).

Innhold

Emnet bygger på grunnkunnskaper innenfor generell psykologi, biologisk og kognitiv psykologi og persepsjon og anvendelse av denne basiskunnskapen på ulike sider ved menneskets interaksjon med visuelle og andre medier. Sentralt her er vurdering og diagnostikk av brukergrensesnitt på PC, informasjonstavler, internett og hjemmesider, skilting, trykte medier og kompetanse i design av slike grensesnitt. Det omfatter også utforming av dialogiske aspekter av menneske-IKT, herunder kognitiv arkitektur av informasjon på nettsider, navigering og samspill på nett og med et særlig fokus på UU. Studentene skal også lære å bruke nettmøter og andre digitale kommunikasjonsformer i team og grupper som diskusjons og ideskapende fora. CSLW (Computer Supported Learning Web).

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, kollokvier, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Obligatorisk arbeidskrav som er et muntlig fremlegg av individuelt tema (godkjent/ ikke godkjent)

Eksamen

7 dagers individuell hjemmeeksamen (essay).

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3007/1 Anvendt gruppepsykologi - Endringsledelse og grønne endringer i organisasjoner

Emnekode: MPSY3007/1

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- kan bruke og forstå fagtermer og faglige perspektiver innen gruppepsykologi og endringsledelse.
- har avansert kunnskap om sentrale teoretiske tilnærminger til organisasjonsendringer generelt, og spesielt i forhold til grønne endringer.
- har innsikt i og forståelse for grunnleggende prinsipper i gruppedynamikk, endringsledelse, konflikthåndtering og effektivitet.

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke teorier til å forstå og forklare endringsledelse og organisasjonsendringer, og kunne anvende denne kunnskapen på å designe grønne intervensjoner.
- har praktisk erfaring i prosjektplanlegging, ledelse og samarbeid, samt innsikt i sin egen rolle i en gruppe og hvordan de påvirker andre i rollen som leder. Studentene vil bruke et teamkartleggingsverktøy til å kartlegge interaksjonsmønstre, og bruker dette som et grunnlag for å fasilitere gruppearbeid.
- kan skrive en individuell akademisk oppgave, hvor det blir benyttet fagbegreper, empiri og teori fra pensum for å utforske en problemstilling, samt kan analysere og presentere data som omhandler deres egen gruppeprosess, og relatere til relevant teori.
- kan evaluere og gi feedback på hverandres oppgaver, og gi konstruktiv feedback til de andres rolle i samarbeidsprosessen.

Generelle ferdigheter

Studenten

- har kunnskap om sentrale tradisjoner innen grønne organisasjonsendringer, kan diskutere styrker og svakheter, samt kritiske perspektiver.
- har utviklet praktiske ferdigheter i endringsledelse og gruppeprosesser.
- kan lese og forstå Engelsk forskningslitteratur og kommunisere viktige temaer i faget i en skriftlig oppgave.

Innhold

Emnet skal gi innsikt i hvordan prinsipper som ligger til grunn for organisasjonsendringer kan anvendes for å implementere en grønn strategi. Endringer i organisasjoner involverer ledere og ansatte, og forståelse for den menneskelige dimensjonen i endringsprosesser er vektlagt. Teoretisk baserer dette kurset seg på sentral teori innen gruppe- og organisasjonspsykologi. Studentene vil tilegne seg praktiske ferdigheter i ledelse, prosjektstyring og gruppeprosesser. Vi vektlegger å utforske og utvikle ferdigheter som er nødvendige for å kunne lede et prosjekt på en effektiv måte og det teoretiske fundamentet dette bygger på. Studentene vil jobbe i grupper for å løse en teoretisk/praktisk prosjektoppgave, og resultatet presenteres i en muntlig framføring og en skriftlig rapport. Disse gruppene er utgangspunkt for observasjon og analyse av samarbeidsprosessen. Her vil studentene jobbe med å utvikle

forståelse for eget bidrag i samarbeidet, evne til å observere og forstå hva som foregår i en gruppe og undersøke muligheter for endring.

Studentene vil få praktisk erfaring med bruk av kartleggingsverktøyet SPGR (Systematisere Person-Gruppe Relasjon) som brukes for å analysere roller, gruppen som helhet og gruppekultur. Prosjektgruppene kartlegges med SPGR i oppstart, underveis og mot slutten av prosjektperioden, og dette er grunnlag for tilbakemeldinger, refleksjon og utvikling.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, gruppeøvelser, prosjektarbeid og selvrefleksjon. Undervisningen og deltagelse i gruppeaktivitet er obligatorisk og en forutsetning for å få gå opp til eksamen.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

Ingen arbeidskrav, men undervisningen og deltagelse i gruppeaktivitet er obligatorisk og en forutsetning for å få gå opp til eksamen.

Eksamen

Mappe bestående av: refleksjonsrapporter, presentasjon og prosjektrapport.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3009/ 1 Psykologi, estetikk, arkitektur

Emnekode: MPSY3009/ 1

Studiepoeng: 10

Semester

Høst

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Ingen spesielle krav

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har kunnskap om historisk og teoretisk utvikling innenfor det området av miljøpsykologien som omhandler estetikk, eksperters og legfolks holdninger og preferanser til arkitektur og landskap.
- har avansert kunnskap om arkitekturpsykologi, estetikk-teori både anvendt på landskap, miljø og bygninger, samt miljøsurrogater.
- har kunnskap om enkel bruk av GIS (geografiske informasjonssystemer).

Ferdigheter

Studenten

- kan bruke psykologiske metoder til måling av individers estetiske og holdningsmessige preferanser av landskap, bygninger, natur og miljø (herunder dyr), landskaps rekreasjons og vernemessige potensiale og verdi.
- har meget god teoretisk og metodisk kompetanse i gjennomføring av både praktiske arkitekturpsykologiske undersøkelser, men også større FoU-prosjekter som omhandler estetikk og miljø.
- kan drive praktisk rettet rådgiving og opplæring. En slik kompetanse vil være særlig verdifull innenfor både offentlig og privat virksomhet som driver med planlegging og utvikling innenfor bygg, anlegg, miljø, landskap, transport m.m.
- kan forstå og bruke GIS (geografiske informasjonssystemer) i samhandling med andre yrkesgrupper som jobber med stedfestet informasjon i samfunnsplanlegging.

Innhold

Emnet gir et miljøpsykologisk perspektiv på miljøestetikk, landskapsplanlegging og design, samt et historisk perspektiv på forståelsen av den estetiske opplevelse. Miljøpsykologi innen dette temaområdet har særlig fokusert på forskning om legfolks estetiske opplevelser og preferanser som et supplement til eksperters preferanser og oppfatninger. Videre fokuseres det på miljøpreferansers opprinnelse på individnivå. Feltet har interesse for alle som arbeider med byplanlegging, arkitektur, landskapsarkitektur, landskapsvern og museumsvirksomhet.

Emnet bygger på bachelorgradens basiskompetanse innenfor sosialpsykologi og helse og miljøpsykologi samt på emne 1 i mastergraden. Studentene skal lære seg å benytte psykologiske metoder for måling av miljøopplevelse, for eksempel visuelle landskapspreferanser, fysiske miljøets rekreasjons effekter, oppfatninger om landskapsvern, holdninger og meninger om dyr, og holdninger til natur og miljø mer generelt. Vi ser her også på aspekter ved bruk av miljøsurrogater, f.eks. fotografier kontra å utføre evalueringene i de aktuelle omgivelsene. Det vil bli anledning til å gjennomføre en mindre datainnsamling ved hjelp av de metoder som er presentert og å utføre statistiske analyser av egne data og av tidligere innsamlede datasett.

Arbeids- og undervisningsformer

Forelesninger, øvelser, gruppearbeid, oppgaveseminarer, kollokvier, individuell og nettbasert veiledning.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan

avlegges

Et muntlig fremlegg av individuelt tema (godkjent/ikke godkjent).

Obligatorisk deltakelse på to dagers seminar for opplæring i GIS (geografiske informasjonssystemer).

Eksamen

Hjemmeeksamen – essay (1 uke).

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

MPSY3010/1 Masteroppgave - miljøpsykologi

Emnekode: MPSY3010/1

Studiepoeng: 40

Semester

Høst / Vår

Språk

Norsk

Krav til forkunnskaper

Forutgående emner

Læringsutbytte

Ved bestått emne har studenten oppnådd følgende læringsutbytte:

Kunnskap

Studenten

- har inngående kunnskap om et spesifikt tema innen miljøpsykologien og kan framstille og diskutere dette på en vitenskapelig måte

Ferdigheter

Studenten

- kan diskutere og utarbeide presise problemstillinger, samt evaluere passende forskningsmetode og teoretisk tilnærming
- kan forholde seg kritisk, konstruktivt og analytisk til vitenskapelig arbeid

- kan anvende relevant forskningsmetodikk og være forskningsetisk bevisst
- kan gjennomføre et selvstendig vitenskapelig arbeid

Generell kompetanse

Studenten

- kan presentere forskningsresultater og referere på en vitenskapelig korrekt måte, både muntlig og skriftlig

Innhold

I tredje semesteret 2. studieår vil studentene få oppnevnt veileder til mastergradsavhandlingen og planleggingen av arbeidet med avhandlingen vil begynne. I spesielle tilfeller kan studenten få godkjent ekstern veileder etter søknad. Arbeidet starter på høsten med et forprosjekt til masteroppgaven. Forventet arbeidsinnsats i forprosjektet tilsvarer 10 studiepoeng. Forprosjektet vil foregå i form av et masteroppgaveseminar hvor kandidaten da arbeide med teoristoff, utforming av problemstilling og ta stilling til metodisk fremgangsmåte. Forprosjektet må godkjennes av veileder og avsluttes med en muntlig presentasjon for masterseminaret. Forprosjektet faller sammen med en praksisperiode ute i nærings/ arbeidslivet.

Selve masteroppgaven er et vitenskapelig arbeid med utgangspunkt i det selvvalgte fordypningsområdet og oppgavens forprosjekt. Masteroppgaven kan både være en teoretisk oppgave eller en empirisk oppgave. En teoretisk oppgave kan være en avgrenset litteraturstudie innenfor et område med fokus på klargjøring av teoretiske eller praktiske/ anvendte aspekter. Det forutsettes ikke at studentene skal komme med nye, originale modeller, men det kreves at man kan anvende eksisterende modeller/ teorier på det aktuelle tema. En empirisk oppgave kan både presentere egne, nye data, men også ta utgangspunkt i ulike typer eksisterende data; eksempelvis løpende forskningsprosjekter i interne eller eksterne fagmiljøer. Studenter kan samarbeide om oppgaven gjennom et forskningsprosjekt, men må levere individuelle oppgaver som er selvstendige arbeider. Det gis egne retningslinjer for mer redaksjonell utforming av mastergradsoppgaven (skriftformat, tittelside, forord, referanseliste osv.).

Arbeids- og undervisningsformer

Arbeidet starter på høsten med et forprosjekt til masteroppgaven. Dette vil foregå i form av et masteroppgaveseminar hvor kandidaten da arbeide med teoristoff, utforming av problemstilling og ta stilling til metodisk fremgangsmåte. Forprosjektet må godkjennes av veileder og avsluttes med en muntlig presentasjon for masterseminaret. Forprosjektet faller sammen med en praksisperiode ute i nærings/ arbeidslivet.

Obligatoriske krav som må være godkjent før eksamen kan avlegges

- Deltakelse på seminarer.
- Innlevering og muntlig presentasjon av forprosjekt i tredje semester.

Eksamen

Oppgaven vurderes av en komité på to medlemmer, hvorav minst en er ekstern. Oppgaven skal forsvares ved en muntlig eksamen hvor komiteen på masteroppgaven utgjør sensoratet. Det gis en samlet karakter for masteroppgave og muntlig eksamen etter karakterskalaen A-F.

Ansvarlig fakultet

Handelshøgskolen Innlandet - Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap